

OBWIESZCZENIE MINISTRA OBRONY NARODOWEJ

z dnia 14 grudnia 1991 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 30 czerwca 1970 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych.

1. Na podstawie art. 16 pkt 4 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 113, poz. 491) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 30 czerwca 1970 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. Nr 16, poz. 134), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) ustawą z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz. U. Nr 53, poz. 341),
- 2) ustawą z dnia 16 grudnia 1972 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową (Dz. U. Nr 53, poz. 342),
- 3) ustawą z dnia 26 czerwca 1974 r. — Przepisy wprowadzające Kodeks pracy (Dz. U. Nr 24, poz. 142),
- 4) ustawą z dnia 17 grudnia 1974 r. o uposażeniu żołnierzy (Dz. U. Nr 47, poz. 282),
- 5) ustawą z dnia 28 czerwca 1979 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 15, poz. 97),
- 6) ustawą z dnia 23 marca 1983 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz. U. Nr 16, poz. 78),
- 7) ustawą z dnia 7 kwietnia 1989 r. — Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 20, poz. 104),
- 8) ustawą z dnia 29 maja 1989 r. o przekazaniu dotychczasowych kompetencji Rady Państwa Prezydentowi Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i innym organom państwowym (Dz. U. Nr 34, poz. 178),
- 9) ustawą z dnia 30 maja 1989 r. o zmianie upoważnień do wydawania aktów wykonawczych (Dz. U. Nr 35, poz. 192),
- 10) ustawą z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19),
- 11) ustawą z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. Nr 55, poz. 234),
- 12) ustawą z dnia 27 września 1991 r. o zasadach odpłatności za leki i artykuły sanitarne (Dz. U. Nr 94, poz. 422),
- 13) ustawą z dnia 25 października 1991 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 113, poz. 491)

oraz z uwzględnieniem zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania niniejszego jednolitego tekstu i z zastosowaniem ciągłej numeracji rozdziałów, artykułów, ustępów, punktów oraz porządku alfabetycznego liter.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy nie obejmuje następujących przepisów:

- 1) w tytule rozdziału 7 wyrazów „przejściowe i”, a także art. 78, 79 i 81—84 ustawy z dnia 30 czerwca 1970 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. Nr 16, poz. 134) w brzmieniu:

„Art. 78. Żołnierze pełniący w dniu wejścia w życie ustawy wojskową służbę zawodową stają się z mocy prawa żołnierzami zawodowymi w rozumieniu niniejszej ustawy.

Art. 79. 1. Podoficerowie pełniący w dniu wejścia w życie ustawy wojskową służbę nadterminową stają się z mocy prawa podoficerami zawodowymi pełniącymi służbę w okresie próbnym.

2. Okres próbny kończy się z upływem czasu, przez który podoficerowie wymienieni w ust. 1 mieli pełnić wojskową służbę nadterminową.”

„Art. 81. W ustawie z dnia 31 marca 1965 r. o wyższym szkolnictwie wojskowym (Dz. U. z 1965 r. Nr 14, poz. 102 i z 1968 r. Nr 46, poz. 334) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 31 otrzymuje brzmienie:

„Art. 31. Do słuchaczy akademii wojskowych będących w czynnej służbie wojskowej, którzy nie są żołnierzami zawodowymi, w sprawach nie uregulowanych w niniejszej ustawie stosuje się przepisy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych, w części dotyczącej kandydatów na żołnierzy zawodowych.”;

2) art. 41 otrzymuje brzmienie:

„Art. 41. 1. Do osób ubiegających się o przyjęcie do wyższych szkół oficerskich oraz do słuchaczy tych szkół, którzy nie są żołnierzami zawodowymi, stosuje się przepisy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych, w części dotyczącej kandydatów na żołnierzy zawodowych.

2. Słuchacze wyższych szkół oficerskich, którzy nie są żołnierzami zawodowymi, mogą być zobowiązani, w przypadku zwolnienia ich ze szkoły na własną prośbę albo wydalenia, do zwrotu kosztów wyżywienia i umundurowania poniesionych przez wojsko.”;

3) w art. 52 ust. 1 i 3 oraz w art. 53 wyrazy „oficerów Sił Zbrojnych” zastępuje się wyrazami „żołnierzy zawodowych”.

Art. 82. 1. Tracą moc:

1) ustawa z dnia 13 grudnia 1957 r. o służbie wojskowej oficerów Sił Zbrojnych (Dz. U. z 1958 r. Nr 2, poz. 5, z 1963 r. Nr 15, poz. 78 i Nr 50, poz. 277 oraz z 1967 r. Nr 44, poz. 220);

2) ustawa z dnia 6 czerwca 1958 r. o służbie wojskowej szeregowców i podoficerów Sił Zbrojnych (Dz. U. z 1958 r. Nr 36, poz. 164, z 1959 r. Nr 14, poz. 75, z 1961 r. Nr 6, poz. 39, z 1963 r. Nr 22, poz. 114 i Nr 50, poz. 277 oraz z 1967 r. Nr 44, poz. 220);

3) ustawa z dnia 29 marca 1963 r. o służbie wojskowej chorążych Sił Zbrojnych (Dz. U. z 1963 r. Nr 15, poz. 78 i z 1967 r. Nr 44, poz. 220).

2. Pozostają w mocy:

1) przepisy o świadczeniach pieniężnych określonych w:

a) art. 59 ust. 1 pkt 1 i ust. 2—5 oraz art. 60 i 61 ustawy wymienionej w ust. 1 pkt 1,

b) art. 92 ust. 1 pkt 1 i ust. 2—5 oraz art. 93 ustawy wymienionej w ust. 1 pkt 2

— przy odpowiednim uwzględnieniu art. 50 i 51 niniejszej ustawy;

2) art. 20 ust. 2 ustawy wymienionej w ust. 1 pkt 3.

3. Żołnierze zwolnieni z zawodowej służby wojskowej w okresie próbnym otrzymują odprawę w wysokości jednomiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, pobieranego na ostatnio zajmowanym stanowisku, tylko w razie zwolnienia ze służby z przyczyn określonych w art. 56 ust. 1 pkt 1 lub 2 albo ust. 3 pkt 2.

Art. 83. Do czasu wydania przepisów wykonawczych na podstawie niniejszej ustawy zachowują moc przepisy dotychczasowe ze zmianami wynikającymi z niniejszej ustawy.

Art. 84. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 października 1970 r.”;

2) art. 89 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz. U. Nr 53, poz. 341) w brzmieniu:

„Art. 89. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1973 r.”;

3) art. 23 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową (Dz. U. Nr 53, poz. 342) w brzmieniu:

„Art. 23. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1973 r.”;

4) art. XXV ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. — Przepisy wprowadzające Kodeks pracy (Dz. U. Nr 24, poz. 142) w brzmieniu:

„Art. XXV. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1975 r.”;

5) art. 48 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o uposażeniu żołnierzy (Dz. U. Nr 47, poz. 282) w brzmieniu:

„Art. 48. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1975 r.”;

6) art. 14 ustawy z dnia 28 czerwca 1979 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 15, poz. 97) w brzmieniu:

„Art. 14. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 1979 r.”;

7) art. 8 ustawy z dnia 23 marca 1983 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz. U. Nr 16, poz. 78) w brzmieniu:

- „Art. 8. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1983 r.”;
- 8) art. 57 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. — Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 20, poz. 104) w brzmieniu:
„Art. 57. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”;
- 9) art. 21 ustawy z dnia 29 maja 1989 r. o przekazaniu dotychczasowych kompetencji Rady Państwa Prezydentowi Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i innym organom państwowym (Dz. U. Nr 34, poz. 178) w brzmieniu:
„Art. 21. Ustawa wchodzi w życie z dniem objęcia urzędu przez Prezydenta, z tym że art. 15 pkt 4 wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1990 r.”;
- 10) art. 80 i 81 ustawy z dnia 30 maja 1989 r. o zmianie upoważnień do wydawania aktów wykonawczych (Dz. U. Nr 35, poz. 192) w brzmieniu:
„Art. 80. Przepisy wykonawcze wydane przed dniem wejścia w życie ustawy na podstawie upoważnień, o których mowa w art. 1—43 pkt 1 i w art. 44—79, zachowują moc do czasu wydania przepisów na podstawie upoważnień w brzmieniu określonym ustawą.
Art. 81. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 1989 r.”;
- 11) art. 23 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19) w brzmieniu:
„Art. 23. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”;
- 12) art. 49 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. Nr 55, poz. 234) w brzmieniu:
„Art. 49. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.”;
- 13) art. 25 ustawy z dnia 27 września 1991 r. o zasadach odpłatności za leki i artykuły sanitarne (Dz. U. Nr 94, poz. 422) w brzmieniu:
- „Art. 25. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przepisu art. 6 ust. 2 pkt 2, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1992 r.”;
- 14) art. 14, 17 i 18 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 113, poz. 491) w brzmieniu:
„Art. 14. 1. Żołnierze zawodowi pełniący w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy zawodową służbę wojskową stają się z mocy prawa żołnierzami zawodowymi pełniącymi czynną służbę wojskową jako służbę stałą w rozumieniu art. 3 ust. 1a ustawy wymienionej w art. 2.
2. Przepisów art. 14—14d ustawy wymienionej w art. 2 nie stosuje się do żołnierzy zawodowych będących posłami i senatorami oraz zajmujących kierownicze stanowiska państwowe i zatrudnionych w administracji rządowej w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy.
3. Żołnierzy zawodowych, którzy w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy są urlopowani do pracy poza wojskiem przenosi się w stan nieczynny, chyba że w ciągu trzech miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy wystąpią o odwołanie z urlopowania.”.
- „Art. 17. Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w ustawach zmienianych niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez okres sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, zachowują moc przepisy dotychczasowe.
- Art. 18. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.”

Minister Obrony Narodowej: *P. Kołodziejczyk*

Załącznik do obwieszczenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 14 grudnia 1991 r. (poz. 31)

USTAWA

z dnia 30 czerwca 1970 r.

o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych.

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Żołnierzem zawodowym może być wyłącznie obywatel polski o nieposzlakowanej opinii, którego wierność dla Rzeczypospolitej nie ulega wątpliwości, posiadający odpowiednie kwalifikacje oraz zdolność fizyczną i psychiczną do zawodowej służby wojskowej.

Art. 2. 1. Żołnierze zawodowi pełnią służbę wojskową w interesie Rzeczypospolitej Polskiej. Służba ta wymaga w każdych okolicznościach zdyscyplinowania, lojalności i poświęcenia.

2. Państwo zapewnia żołnierzom zawodowym warunki umożliwiające pełne oddanie się służbie Narodowi i Ojczyźnie oraz zapewniające godziwe życie, rekompensując odpowiednio trud i wyrzeczenia związane z pełnieniem zawodowej służby wojskowej.

Art. 3. 1. Żołnierze zawodowi tworzą kadre zawodową Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Kadra zawodowa Sił Zbrojnych składa się z następujących korpusów:

- 1) korpusu oficerów zawodowych,
- 2) korpusu chorążych zawodowych,
- 3) korpusu podoficerów zawodowych.

3. Korpusy oficerów, chorążych i podoficerów zawodowych dzielą się na korpusy osobowe.

4. Minister Obrony Narodowej tworzy i znosi korpusy osobowe, ustala ich podział na grupy i specjalności wojskowe oraz określa zasady zaliczania i przenoszenia żołnierzy do poszczególnych korpusów osobowych, grup i specjalności wojskowych.

Art. 4. 1. Żołnierze zawodowi są żołnierzami w czynnej służbie wojskowej.

2. Żołnierze zawodowi pełnią czynną służbę wojskową jako służbę stałą lub służbę kontraktową.

Art. 5. Czynną służbę wojskową na zasadach określonych w ustawie pełnią również osoby powołane do tej służby w charakterze kandydatów na żołnierzy zawodowych.

Art. 6. 1. Zdolność fizyczną i psychiczną do zawodowej służby wojskowej ustalają wojskowe komisje lekarskie.

2. Do wojskowej komisji lekarskiej kieruje się osobę, która zgłosiła się do zawodowej służby wojskowej, i żołnierza zawodowego z urzędu lub na wniosek zainteresowanego.

3. Minister Obrony Narodowej określa w drodze rozporządzenia zasady oceny stopnia zdolności fizycznej i psychicznej do zawodowej służby wojskowej i orzekania o tej zdolności oraz właściwość i tryb postępowania wojskowych komisji lekarskich w tych sprawach.

Art. 7. Ilekroć w ustawie jest mowa o „żołnierzach zawodowych” bez bliższego określenia, należy przez to rozumieć żołnierzy zawodowych pełniących stałą i kontraktową zawodową służbę wojskową.

Rozdział 2

Powołanie do zawodowej służby wojskowej

Art. 8. 1. Stosunek służbowy żołnierza zawodowego w służbie stałej powstaje w drodze powołania, na podstawie dobrowolnego zgłoszenia się do tej służby.

2. Stosunek służbowy żołnierza zawodowego w służbie kontraktowej powstaje w drodze powołania, na podstawie umowy, zwanej dalej „kontraktem”, zawartej pomiędzy osobą, która dobrowolnie zgłosiła się do tej służby, a właściwym organem wojskowym.

3. Kontrakt zawiera się na okres pięciu lat. Zawarcie kontraktu z tą samą osobą może nastąpić najwyżej trzykrotnie.

4. Do zawodowej służby wojskowej powołuje Minister Obrony Narodowej lub określony przez niego organ wojskowy. Minister Obrony Narodowej określa organy wojskowe właściwe do zawierania kontraktów.

Art. 9. Powołanie do zawodowej służby wojskowej następuje:

- 1) do służby stałej — na czas nieokreślony,
- 2) do służby kontraktowej — na czas trwania kontraktu.

Art. 10. 1. Do służby stałej powołuje się oficerów, chorążych i podoficerów, którzy ukończyli szkołę wojskową kształcąca kandydatów na żołnierzy zawodowych i zostali mianowani na stopień wojskowy w odpowiednim korpusie.

2. Do służby stałej powołuje się również żołnierzy skierowanych przez organy wojskowe na studia lub naukę do szkół niewojskowych, po ukończeniu tych studiów lub nauki oraz mianowaniu na stopień wojskowy w odpowiednim korpusie.

3. W razie mianowania na pierwszy stopień oficerski słuchacza akademii wojskowej w czasie odbywania studiów, równocześnie z mianowaniem powołuje się go do służby stałej.

Art. 11. 1. Do służby stałej mogą być powołani kandydaci na żołnierzy zawodowych, którzy odbywali studia lub naukę w szkołach kształcących na oficerów lub chorążych zawodowych, odpowiednio w korpusie chorążych lub podoficerów, lecz ich nie ukończyli, po mianowaniu ich na stopień wojskowy w tym korpusie.

2. Do służby stałej, w przypadku szczególnie uzasadnionym potrzebami sił zbrojnych, mogą być powołani oficerowie rezerwy lub absolwenci szkół wyższych, którzy odbyli przeszkolenie wojskowe i złożyli egzamin na oficera, po mianowaniu na stopień podporucznika. Pierwsze dwadzieścia cztery miesiące służby są dla nich okresem próbnym.

Art. 12. 1. Absolwenci szkół wojskowych powołani do służby stałej pełnią tę służbę jako obowiązkową:

- 1) oficerowie — przez pierwsze 12 lat,
- 2) chorążowie — przez pierwsze 8 lat,
- 3) podoficerowie — przez pierwsze 7 lat.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do żołnierzy skierowanych przez organy wojskowe na studia lub naukę do szkół niewojskowych.

3. Dla podoficerów zawodowych pierwsze dwadzieścia cztery miesiące służby obowiązkowej są okresem próbnym.

4. Po upływie okresu służby obowiązkowej żołnierze zawodowi, o których mowa w ust. 1, pełnią nadal służbę stałą bez odrębnego powołania.

Art. 13. 1. Do służby kontraktowej powołuje się:

- 1) w korpusie oficerów:
 - a) oficerów rezerwy,
 - b) absolwentów szkół wyższych, którzy odbyli przeszkolenie wojskowe i złożyli egzamin na oficera, po mianowaniu na stopień podporucznika — jeżeli posiadają wykształcenie wyższe o kierunku przydatnym w korpusie osobowym, w jakim mają pełnić zawodową służbę wojskową,
- 2) w korpusie chorążych:
 - a) chorążych rezerwy,

- b) żołnierzy rezerwy, którzy odbyli zasadniczą służbę wojskową oraz posiadają wykształcenie w zakresie szkoły średniej o kierunku przydatnym w korpusie osobowym, w jakim mają pełnić zawodową służbę wojskową po mianowaniu na stopień młodszego chorążego,
- 3) w korpusie podoficerów:
- a) podoficerów rezerwy,
- b) żołnierzy rezerwy, którzy odbyli zasadniczą służbę wojskową oraz ukończyli specjalistyczne przeszkolenie wojskowe lub posiadają zawód przydatny w korpusie osobowym, w jakim mają pełnić zawodową służbę wojskową,
- c) żołnierzy zasadniczej służby wojskowej pełnionej nadterminowo, po odbyciu co najmniej sześciu miesięcy tej służby.
2. Początkowe sześć miesięcy pierwszego kontraktu są dla żołnierzy zawodowych w służbie kontraktowej okresem próbnym.

Art. 14. 1. Minister Obrony Narodowej może zwolnić żołnierzy zawodowych, o których mowa w art. 11 ust. 2, art. 12 ust. 3 i art. 13 ust. 2, od odbycia okresu próbnego.

2. Najpóźniej na jeden miesiąc przed upływem okresu próbnego żołnierz zawodowy lub właściwy organ wojskowy mogą oświadczyć o zamiarze rozwiązania stosunku służbowego. W takim przypadku z dniem upływu okresu próbnego żołnierza zawodowego zwalnia się z czynnej służby wojskowej.

3. W przypadku niezłożenia oświadczeń, o których mowa w ust. 2, żołnierz zawodowy nadal pełni odpowiednią służbę bez odrębnego powołania.

Art. 15. Najpóźniej na sześć miesięcy przed upływem okresu, na jaki został zawarty kontrakt, żołnierz zawodowy lub organ wojskowy, o którym mowa w art. 8 ust. 4, mogą wystąpić o zawarcie kolejnego kontraktu. W przypadku zawarcia kolejnego kontraktu, żołnierz zawodowy nadal pełni służbę kontraktową.

Art. 16. 1. Żołnierz zawodowy służby kontraktowej może wystąpić o przeniesienie do służby stałej. Warunkiem powołania do tej służby jest pozytywna opinia służbowa i uzyskiwanie co najmniej dobrych wyników w służbie.

2. Z inicjatywą powołania żołnierza zawodowego służby kontraktowej do służby stałej może również wystąpić organ wojskowy.

3. W razie pozytywnej decyzji organu wojskowego, o którym mowa w art. 8 ust. 4, żołnierza zawodowego służby kontraktowej powołuje się do służby stałej z chwilą upływu terminu kontraktu.

Art. 17. 1. W przypadkach uzasadnionych potrzebami Sił Zbrojnych do zawodowej służby wojskowej można powołać osoby nie spełniające warunków określonych w art. 10 lub 11, jeżeli posiadają szczególne kwalifikacje lub umiejętności do pełnienia tej służby.

2. Do zawodowej służby wojskowej mogą być powołane kobiety, które nie są żołnierzami rezerwy, jeżeli posiadają kwalifikacje przydatne do tej służby.

3. Osoby określone w ust. 1 i 2 powołuje się do zawodowej służby wojskowej po mianowaniu ich na stopień wojskowy w odpowiednim korpusie.

Art. 18. Minister Obrony Narodowej określa w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowe zasady i tryb powoływania do zawodowej służby wojskowej oraz właściwość organów wojskowych w tych sprawach,
- 2) szczegółowe warunki mianowania na stopnie wojskowe osób, o których mowa w art. 11 ust. 1 i art. 17 ust. 1 i 2, oraz organy właściwe do mianowania.

Art. 19. 1. Pracownik powołany do zawodowej służby wojskowej zachowuje prawo do ostatnio pobieranego wynagrodzenia z zakładu pracy do końca miesiąca kalendarzowego, w którym jest obowiązany stawić się do pełnienia tej służby.

2. Zakład pracy jest obowiązany umożliwić pracownikowi wykorzystanie należnego mu urlopu wypoczynkowego przed dniem stawienia się do pełnienia służby albo wypłacić ekwiwalent pieniężny za nie wykorzystany urlop.

3. Stosunek pracy z pracownikiem powołanym do zawodowej służby wojskowej ulega rozwiązaniu z mocy prawa z dniem stawienia się do tej służby.

Rozdział 3

Przebieg zawodowej służby wojskowej

Art. 20. 1. Żołnierze zawodowi pełnią służbę w jednostkach wojskowych.

2. Żołnierze zawodowi mogą być wyznaczani za ich zgodą do pełnienia służby na stanowiskach służbowych w innych niż określone w ust. 1 jednostkach organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej.

3. Ze względu na potrzeby obronności Państwa żołnierze zawodowi mogą być wyznaczani za ich zgodą do pełnienia służby na stanowiskach służbowych w jednostkach organizacyjnych poza Ministerstwem Obrony Narodowej.

4. Żołnierze zawodowi mogą być wyznaczani za ich zgodą do pełnienia służby poza granicami Państwa w czasie pokoju.

5. Rada Ministrów określa:

- 1) w drodze rozporządzenia zasady i tryb postępowania oraz organy właściwe w sprawach określonych w ust. 2—4, a także szczególne uprawnienia i obowiązki żołnierzy zawodowych, o których mowa w ust. 2—4,
- 2) jednostki organizacyjne i stanowiska służbowe, o których mowa w ust. 2 i 3.

Art. 21. 1. Żołnierzy zawodowych w służbie stałej przenosi się w stan nieczynny:

- a) w razie wyboru, powołania lub mianowania na kierownicze stanowisko państwowe w rozumieniu przepisów o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe albo skierowania do pracy za granicą w polskim przedstawicielstwie dyplomatycznym, urzędzie konsularnym lub innym przedstawicielstwie,

- b) w razie wybrania na posła na Sejm lub senatora,
- c) w celu podjęcia zatrudnienia w administracji rządowej.

2. Jeżeli nie sprzeciwiają się temu interesy służby, żołnierze zawodowi w służbie stałej mogą być przenoszeni w stan nieczynny:

- 1) na swój wniosek — w celu sprawowania osobistej opieki nad najbliższym członkiem rodziny przez czas dłuższy niż sześćdziesiąt dni,
- 2) z urzędu — w razie uznania ich przez wojskową komisję lekarską za czasowo niezdolnych do zawodowej służby wojskowej, jeżeli istnieje uzasadnione przypuszczenie, że odzyskają oni zdolność do tej służby.

3. Żołnierz zawodowy w służbie stałej może pozostawać w stanie nieczynnym łącznie nie dłużej niż pięć lat w okresie zawodowej służby wojskowej. Ograniczenia tego nie stosuje się do posłów na Sejm i senatorów.

Art. 22. 1. W stanie nieczynnym żołnierz zawodowy:

- 1) nie wykonuje zadań służbowych,
- 2) nie otrzymuje z wojska uposażenia i innych należności pieniężnych oraz świadczeń w naturze, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 21 ust. 2,
- 3) nie może być zwolniony z zawodowej służby wojskowej, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 75 ust. 1 lub art. 76 ust. 1 pkt 1,
- 4) nie może być mianowany na kolejny stopień wojskowy.

2. Okres przebywania w stanie nieczynnym zalicza się żołnierzowi zawodowemu do wszelkich uprawnień uzależnionych od stażu czynnej służby wojskowej.

Art. 23. 1. Żołnierz zawodowy przeniesiony w stan nieczynny wraca do czynnej służby wojskowej bez odrębnego powołania z dniem ustania przyczyny, która spowodowała przeniesienie go w stan nieczynny.

2. W przypadkach, o których mowa w art. 21 ust. 1, żołnierza zawodowego wyznacza się w miarę możliwości na to samo lub równorzędne stanowisko służbowe, jakie zajmował w dniu przeniesienia w stan nieczynny.

Art. 24. Minister Obrony Narodowej określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb przenoszenia żołnierzy zawodowych w stan nieczynny oraz właściwość organów w tych sprawach, a także szczególne uprawnienia i obowiązki żołnierzy zawodowych pozostających w tym stanie.

Art. 25. 1. Żołnierze zawodowi podlegają służbowemu opiniowaniu.

2. Przełożony jest obowiązany zapoznać żołnierza zawodowego z całością wydanej o nim opinii służbowej, w ciągu trzydziestu dni od daty jej sporządzenia.

3. Żołnierzowi zawodowemu przysługuje prawo wniesienia odwołania od wydanej o nim opinii służbowej do wyższego przełożonego w terminie czternastu dni od daty zapoznania się z opinią.

4. Minister Obrony Narodowej określa w drodze rozporządzenia zasady i tryb opiniowania żołnierzy, zapoznawa-

nia ich z opinią, tryb wnoszenia i sposób rozpatrywania odwołań oraz właściwość organów wojskowych w tych sprawach.

Art. 26. 1. Stopniami wojskowymi żołnierzy zawodowych są stopnie ustanowione w ustawie o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Nadanie żołnierzowi zawodowemu pierwszego i kolejnych stopni wojskowych następuje w drodze mianowania.

3. Pierwszym stopniem wojskowym jest:

- 1) w korpusie oficerów zawodowych — stopień podporucznika (podporucznika marynarki),
- 2) w korpusie chorążych zawodowych — stopień młodszego chorążego (młodszego chorążego marynarki),
- 3) w korpusie podoficerów zawodowych — stopień plutonowego (bosmanmata).

4. Minister Obrony Narodowej może określać w korpusie podoficerów zawodowych inny stopień wojskowy niż wymieniony w ust. 3 pkt 3 jako pierwszy stopień w tym korpusie.

Art. 27. 1. Warunkiem mianowania na stopień wojskowy podporucznika jest ukończenie wyższej szkoły wojskowej albo posiadanie wyższego wykształcenia i złożenie egzaminu na oficera.

2. Na stopień wojskowy podporucznika mianuje się:

- 1) absolwentów:
 - a) wyższych szkół oficerskich,
 - b) Wojskowej Akademii Medycznej po uzyskaniu dyplomu lekarza,
 - c) szkół wyższych niewojskowych, którzy zostali skierowani na studia wyższe przez organy wojskowe,
- 2) słuchaczy Wojskowej Akademii Technicznej i Akademii Marynarki Wojennej, po ukończeniu IV roku studiów i złożeniu egzaminu na oficera.

3. Na stopień wojskowy podporucznika mogą być mianowani — po złożeniu egzaminu na oficera — chorążowie i podoficerowie zawodowi, którzy w wyniku ukończenia studiów wyższych nabyli kwalifikacje przydatne do pełnienia służby na stanowiskach oficerskich i posiadają co najmniej dobrą opinię służbową oraz nie przekroczyli trzydziestu pięciu lat życia.

Art. 28. 1. Na stopień wojskowy młodszego chorążego mianuje się absolwentów szkół wojskowych kształcących kandydatów na chorążych zawodowych.

2. Na stopień wojskowy młodszego chorążego może być również mianowany podoficer zawodowy, jeżeli uzyska wykształcenie średnie o odpowiednim kierunku i posiada co najmniej dobrą opinię służbową. Mianowanie jest uzależnione od złożenia egzaminu na chorążego.

Art. 29. Mianowanie żołnierza zawodowego na kolejny stopień wojskowy następuje stosownie do posiadanych kwalifikacji, w zależności od opinii służbowej, zajmowanego stanowiska służbowego oraz potrzeb Sił Zbrojnych.

Art. 30. 1. Mianowanie na kolejny stopień wojskowy jest uzależnione od przesłużenia w posiadanym stopniu odpowiedniego okresu, który w czasie pokoju wynosi co najmniej:

- 1) w korpusie oficerów zawodowych, w stopniu:
 - podporucznika (podporucznika marynarki) — 3 lata,
 - porucznika (porucznika marynarki) — 4 lata,
 - kapitana (kapitana marynarki) — 5 lat,
 - majora (komandora podporucznika) — 4 lata,
 - podpułkownika (komandora porucznika) — 4 lata,
 - pułkownika (komandora) — 4 lata,
- 2) w korpusie chorążych zawodowych, w stopniu:
 - młodszego chorążego (młodszego chorążego marynarki) — 3 lata,
 - chorążego (chorążego marynarki) — 4 lata,
 - starszego chorążego (starszego chorążego marynarki) — 5 lat,
 - chorążego sztabowego (chorążego sztabowego marynarki) — 5 lat,
- 3) w korpusie podoficerów zawodowych, w stopniu:
 - plutonowego (bosmanmata) — 2 lata,
 - sierżanta (bosmana, ogniomistrza) — 4 lata,
 - starszego sierżanta (starszego bosmana, starszego ogniomistrza) — 5 lat,
 - sierżanta sztabowego (bosmana sztabowego, ogniomistrza sztabowego) — 5 lat.

2. Mianowanie na kolejny stopień wojskowy w korpusie oficerów zawodowych może być również uzależnione od przesłużenia odpowiedniego czasu na określonym stanowisku służbowym.

Art. 31. Żołnierz zawodowy może być mianowany na kolejny stopień wojskowy w drodze wyróżnienia z pominięciem warunków określonych w art. 30. Mianowanie może nastąpić wyłącznie w ramach korpusu, do którego żołnierz jest zaliczony.

Art. 32. Żołnierza zawodowego nie można mianować na kolejny stopień wojskowy, jeżeli toczy się przeciwko niemu postępowanie karne lub przed sądem honorowym oraz w okresie próby orzeczonej w związku z warunkowym umorzeniem postępowania karnego, warunkowym zawieszeniem wykonania kary pozbawienia wolności lub warunkowym przedterminowym zwolnieniem i w okresie odbywania kary ograniczenia wolności.

Art. 33. 1. Zasady mianowania żołnierzy zawodowych na kolejne stopnie wojskowe w szczególnych okolicznościach, przyczyny obniżania i utraty przez nich stopni wojskowych oraz przypadki odzyskania i przywrócenia tych stopni, a także organy właściwe w tych sprawach określają, z zastrzeżeniem ust. 2, odrębne ustawy.

2. Minister Obrony Narodowej określa w drodze rozporządzenia organy wojskowe właściwe do mianowania na stopnie wojskowe chorążych i podoficerów, a także szczegółowe warunki oraz zasady i tryb mianowania żołnierzy zawodowych na stopnie wojskowe, jak również tryb postępowania z wnioskami sądów honorowych w sprawach stopni wojskowych.

Art. 34. Żołnierz zawodowy może być przeniesiony przez Ministra Obrony Narodowej lub określony przez niego

organ wojskowy do innego korpusu osobowego lub do innej grupy w tym samym korpusie, stosownie do posiadanych kwalifikacji:

- 1) na własną prośbę,
- 2) ze względu na stan zdrowia stwierdzony orzeczeniem wojskowej komisji lekarskiej,
- 3) ze względów organizacyjnych.

Art. 35. 1. Żołnierza zawodowego wyznacza na stanowisko służbowe i zwalnia z tego stanowiska Minister Obrony Narodowej lub określony przez niego organ wojskowy, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

2. Żołnierza wyznacza się na stanowisko służbowe stosownie do posiadanych kwalifikacji, w zależności od opinii służbowej oraz w miarę wolnych stanowisk.

3. Minister Obrony Narodowej określa w drodze rozporządzenia kwalifikacje wymagane do objęcia poszczególnych stanowisk, uwzględniając kwalifikacje wymagane w myśl odrębnych przepisów do zajmowania niektórych stanowisk lub wykonywania niektórych zawodów.

Art. 36. 1. Żołnierza zawodowego w służbie stałej można wyznaczyć na niższe stanowisko służbowe:

- 1) w razie niewywiązywania się z zadań służbowych na zajmowanym stanowisku, stwierdzonego w opinii służbowej wydanej co najmniej po dwunastu miesiącach pełnienia służby na tym stanowisku,
- 2) w trybie dyscyplinarnym, określonym w odrębnych ustawach.

2. Żołnierza zawodowego w służbie stałej można wyznaczyć na niższe stanowisko służbowe za jego zgodą:

- 1) jeżeli uzasadnia to stan zdrowia stwierdzony orzeczeniem wojskowej komisji lekarskiej,
- 2) z innych przyczyn uzasadnionych potrzebami organizacyjnymi, szkoleniowymi lub kadrowymi wojska, a w szczególności w razie likwidacji zajmowanego przez niego stanowiska służbowego,

— gdy nie ma możliwości wyznaczenia go na inne równorzędne stanowisko służbowe.

3. Żołnierza można wyznaczyć na niższe stanowisko służbowe również na jego wniosek.

4. Żołnierza zawodowego w służbie stałej, który nie wyrazi zgody na wyznaczenie na niższe stanowisko służbowe w przypadkach określonych w ust. 2, można zwolnić z zawodowej służby wojskowej.

5. Przez niższe stanowisko służbowe rozumie się:

- 1) w stosunku do oficerów zawodowych — stanowisko, którego stopień etatowy jest niższy od stopnia etatowego poprzednio zajmowanego stanowiska służbowego,
- 2) w stosunku do chorążych i podoficerów zawodowych — stanowisko, które jest zaszeregowane do niższej grupy uposażenia niż poprzednio zajmowane stanowisko służbowe, z wyjątkiem przypadków, gdy żołnierzowi zachowano dotychczasową grupę uposażenia.

Art. 37. 1. Żołnierza zawodowego w służbie kontraktowej wyznacza się na stanowisko służbowe określone w kontrakcie.

2. Żołnierza zawodowego w służbie kontraktowej:

- 1) w przypadkach wymienionych w art. 36 ust. 1 — wyznacza się na niższe stanowisko służbowe w tej samej lub innej jednostce wojskowej albo w innej miejscowości; jeżeli żołnierz odmówi pełnienia służby na niższym stanowisku, zwalnia się go z zawodowej służby wojskowej,
- 2) w przypadkach wymienionych w art. 36 ust. 2 — przenosi się za jego zgodą na inne (wyższe, równorzędne lub niższe) stanowisko służbowe w tej samej lub innej jednostce wojskowej albo w innej miejscowości; jeżeli żołnierz odmówi pełnienia służby na innym stanowisku służbowym, można go zwolnić z zawodowej służby wojskowej.

Art. 38. Żołnierza zawodowego w służbie stałej i w służbie kontraktowej wyznacza się na inne stanowisko służbowe w tej samej lub innej jednostce wojskowej albo w innej miejscowości w razie prawomocnego zawieszenia lub pozbawienia prawa wykonywania zawodu (specjalności zawodowej) przez organ właściwego samorządu zawodowego.

Art. 39. Minister Obrony Narodowej określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb wyznaczania i zwalniania żołnierzy zawodowych ze stanowisk służbowych oraz właściwość organów wojskowych w tych sprawach, a także tryb postępowania z orzeczeniami sądów honorowych i organów samorządów zawodowych w sprawach stanowisk służbowych.

Art. 40. 1. Dowódca jednostki wojskowej może delegować żołnierza zawodowego do wykonania zadań służbowych poza jednostką na czas nie dłuższy niż trzy miesiące w ciągu roku.

2. Delegowanie żołnierza zawodowego na czas dłuższy — do sześciu miesięcy w ciągu roku — może nastąpić za zgodą organu wojskowego, określonego przez Ministra Obrony Narodowej.

3. Delegowanie żołnierza-kobiety w okresie ciąży lub bezpośredniej opieki nad członkiem rodziny, który nie ukończył 16 lat życia, nie może nastąpić bez jej zgody.

4. Żołnierz delegowany pozostaje na stanowisku służbowym w dotychczasowej jednostce wojskowej.

Art. 41. 1. Żołnierzom zawodowym wydaje się wojskowy dokument osobisty stwierdzający pełnienie zawodowej służby wojskowej.

2. Minister Obrony Narodowej określa rodzaje i wzory wojskowych dokumentów osobistych, organy właściwe do ich wydawania oraz zasady dokonywania wpisów w tych dokumentach.

Art. 42. Sposób pełnienia czynnej służby wojskowej przez żołnierzy zawodowych określa ustawa oraz wydane na jej podstawie rozporządzenia i zarządzenia, a także regulaminy i rozkazy wydane przez Ministra Obrony Narodowej.

Rozdział 4

Szczególne obowiązki i uprawnienia służbowe żołnierzy zawodowych

Art. 43. 1. Żołnierz zawodowy ma szczególny obowiązek obrony Rzeczypospolitej Polskiej i poświęcenia się

służbie Narodowi i Ojczyźnie. Powinien być wzorem patriotyzmu i honoru, pełnić służbę lojalnie i sumiennie, być sprawiedliwym i dbałym dowódcą, opiekunem i wychowawcą, zdyscyplinowanym podwładnym, szczerym i dobrym kolegą.

2. Żołnierze zawodowi są obowiązani wykonywać rozkazy przełożonych i są odpowiedzialni za realizację powierzonych im zadań; jednakże nie wolno im wykonywać rozkazów, jeżeli łączyłoby się to z popełnieniem przestępstwa. Odpowiedzialność osobista podwładnych nie zwalnia przełożonych od ich własnej odpowiedzialności.

Art. 44. 1. Żołnierze zawodowi są obowiązani do noszenia w czasie wykonywania zadań służbowych umundurowania i oznak wojskowych.

2. Minister Obrony Narodowej określa:

- 1) wzory, zasady i sposób noszenia umundurowania i oznak wojskowych oraz zasady i sposób noszenia uzbrojenia,
- 2) przypadki, w których żołnierze zawodowi są zwolnieni od obowiązku noszenia umundurowania i oznak wojskowych w czasie wykonywania zadań służbowych,
- 3) zasady i sposób noszenia orderów, odznaczeń i odznak.

Art. 45. 1. Tytułem żołnierza zawodowego jest jego stopień wojskowy.

2. Żołnierz posiadający tytuł lub stopień naukowy albo tytuł oficera dyplomowanego, magistra, magistra inżyniera, lekarza lub równorzędny bądź inny tytuł zawodowy może używać go w sprawach służbowych tylko w publikacjach, korespondencji i przy podpisach.

Art. 46. 1. Żołnierze zawodowi są obowiązani zachować w tajemnicy wszystkie wiadomości, z którymi zapoznali się bezpośrednio lub w związku z odbywaniem czynnej służby wojskowej, jeżeli wiadomości te stanowią tajemnicę państwową lub służbową; za nieprzestrzeganie tajemnicy żołnierz zawodowy ponosi odpowiedzialność na zasadach określonych w odrębnych ustawach.

2. Obowiązek zachowania tajemnicy trwa zarówno w czasie pełnienia zawodowej służby wojskowej, jak i po zwolnieniu z niej.

3. Od obowiązku zachowania tajemnicy może zwolnić żołnierza zawodowego przełożony o uprawnieniach co najmniej dowódcy okręgu wojskowego, a żołnierza zwolnionego z czynnej służby wojskowej — Minister Obrony Narodowej lub organ wojskowy przez niego upoważniony, chyba że odrębne przepisy stanowią inaczej.

Art. 47. Żołnierze zawodowi są obowiązani uzyskać zezwolenie Ministra Obrony Narodowej lub organu wojskowego przez niego upoważnionego na rozpowszechnianie rezultatów swej działalności naukowej, literackiej, artystycznej lub publicystycznej, zawierających wiadomości stanowiące tajemnicę państwową lub służbową, w trybie określonym przez Ministra Obrony Narodowej w drodze rozporządzenia.

Art. 48. 1. Żołnierz zawodowy może pobierać naukę poza Siłami Zbrojnymi, jeżeli nie koliduje to z wykonywaniem zadań służbowych.

2. W okresie pobierania nauki żołnierz zawodowy może otrzymywać pomoc od organów wojskowych. Pomoc ta jest udzielana wyłącznie w przypadkach, gdy żołnierz na pobieranie nauki uzyskał zezwolenie dowódcy jednostki wojskowej.

3. Minister Obrony Narodowej określa, jaka pomoc może być udzielana żołnierzom zawodowym pobierającym naukę, oraz warunki jej otrzymywania.

Art. 49. 1. Żołnierzowi zawodowemu nie wolno, z zastrzeżeniem ust. 3, podejmować prac zarobkowych.

2. Za pracę zarobkową w rozumieniu ust. 1 uważa się pracę osobiście świadczoną w ramach stosunku pracy lub z innego tytułu, o ile ma ona charakter stały bądź przynosi stały dochód.

3. Dowódca jednostki wojskowej może zezwolić żołnierzowi zawodowemu na wykonywanie pracy zarobkowej, jeżeli:

- 1) przemawia za tym istotny interes organu państwowego, organu samorządu terytorialnego, szkoły wyższej, jednostki badawczo-rozwojowej, podmiotu gospodarczego lub innej jednostki organizacyjnej oraz
- 2) wykonywanie pracy nie koliduje z wykonywaniem zadań służbowych przez żołnierza zawodowego oraz wpływa dodatnio na podwyższenie jego kwalifikacji, a także nie narusza prestiżu zawodu żołnierza.

4. Od obowiązku uzyskania zezwolenia na pracę zarobkową są zwolnieni żołnierze zawodowi pozostający w stanie nieczynnym.

5. Szczegółowe zasady i tryb postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 3, określa Minister Obrony Narodowej w drodze rozporządzenia.

Art. 50. 1. Żołnierze zawodowi mogą wchodzić w skład władz spółek, fundacji i innych podmiotów gospodarczych za zezwoleniem Ministra Obrony Narodowej lub organu wojskowego przez niego upoważnionego.

2. Szczegółowe zasady i tryb postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 1, określa Minister Obrony Narodowej w drodze rozporządzenia.

Art. 51. 1. Żołnierz zawodowy jest obowiązany uzyskać na wyjazd i pobyt za granicą zezwolenie Ministra Obrony Narodowej lub organu wojskowego przez niego określonego.

2. Żołnierze zawodowi mają prawo do otrzymywania paszportu na zasadach określonych w ustawie o paszportach, z tym że Rada Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia, stanowiska służbowe, z powodu zajmowania których żołnierze zawodowi są obowiązani uzyskać uprzednią zgodę właściwego organu wojskowego.

3. Szczegółowe zasady i tryb postępowania oraz właściwość organów w sprawach, o których mowa w ust. 1 i 2, określa Minister Obrony Narodowej w drodze rozporządzenia.

Art. 52. 1. Wymiar czasu służby żołnierzy zawodowych jest określony ich zadaniami służbowymi, z zachowaniem prawa do wypoczynku.

2. Rozkład czasu służby w tygodniu oraz zasady udzielania czasu wolnego za wykonywanie zadań służbowych

poza normalnymi godzinami służby określa Minister Obrony Narodowej.

Art. 53. 1. Żołnierze zawodowi otrzymują w czasie pokoju corocznie urlop wypoczynkowy w wymiarze 30 dni kalendarzowych, w tym nie więcej niż cztery dni ustawowo wolne od pracy.

2. Jeżeli ważne względy służbowe nie pozwalają na udzielenie żołnierzowi urlopu wypoczynkowego w danym roku kalendarzowym, urlopu tego należy udzielić w ciągu pierwszych trzech miesięcy, a w wyjątkowych przypadkach — w ciągu pierwszych sześciu miesięcy następnego roku kalendarzowego.

Art. 54. 1. Żołnierze zawodowi zajmujący określone stanowiska służbowe pracowników naukowych, naukowo-dydaktycznych, dydaktycznych lub badawczych otrzymują corocznie urlop dodatkowy w wymiarze 12 dni kalendarzowych.

2. Żołnierze zawodowi zajmujący stanowiska służbowe sędziów lub prokuratorów otrzymują urlop dodatkowy na zasadach i w wymiarze określonych w odrębnych ustawach.

3. Żołnierze pełniący służbę w warunkach uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia albo którzy osiągnęli określony wiek lub staż służby bądź jeżeli jest to uzasadnione szczególnymi właściwościami służby wojskowej, otrzymują urlopy dodatkowe w wymiarze do 15 dni kalendarzowych rocznie.

4. Żołnierzom zawodowym mogą być udzielane urlopy zdrowotne lub okolicznościowe, a żołnierzom w służbie stałej — również urlopy ze względów służbowych, urlopy bezpłatne lub z innych ważnych przyczyn.

Art. 55. 1. Żołnierza zawodowego można odwołać z urlopu wypoczynkowego z ważnych względów służbowych, a także wstrzymać udzielenie mu urlopu w całości lub w części. Termin urlopu może być także przesunięty na wniosek żołnierza zawodowego, umotywowany ważnymi względami.

2. Żołnierzowi zawodowemu odwołanemu z urlopu wypoczynkowego przysługuje zwrot kosztów spowodowanych odwołaniem.

3. Odwołanie żołnierza zawodowego z urlopu wypoczynkowego ze względów służbowych następuje na polecenie dowódcy jednostki wojskowej, w której żołnierz pełni służbę.

Art. 56. Minister Obrony Narodowej, w drodze rozporządzenia, określa:

- 1) szczegółowe zasady i tryb udzielania urlopów żołnierzom zawodowym,
- 2) szczegółowy wymiar urlopów, o których mowa w art. 54 ust. 3 i 4,
- 3) szczegółowe zasady i tryb odwoływania z urlopu wypoczynkowego i zwracania kosztów spowodowanych odwołaniem.

Art. 57. Kobiety będące żołnierzami zawodowymi korzystają ze szczególnych uprawnień, które przysługują pracownikom według przepisów prawa pracy.

Art. 58. 1. Żołnierze zawodowi otrzymują uposażenie zapewniające im warunki oddania się wyłącznie powierzonym im zadaniom służbowym oraz zapewniające warunki godziwego życia.

2. Z tytułu pełnienia czynnej służby wojskowej żołnierz zawodowy otrzymuje jedno uposażenie i inne należności pieniężne, określone w ustawie o uposażeniu żołnierzy.

Art. 59. 1. Żołnierze zawodowi otrzymują umundurowanie, wyekwipowanie i uzbrojenie oraz — w określonych przypadkach — wyżywienie.

2. Minister Obrony Narodowej określa:

- 1) zasady i normy umundurowania, wyekwipowania i uzbrojenia żołnierzy zawodowych,
- 2) przypadki, w których żołnierzom zawodowym przysługuje wyżywienie, oraz normy tego wyżywienia,
- 3) w porozumieniu z Ministrem Finansów — wysokość równoważników pieniężnych przysługujących w zamian za umundurowanie i wyżywienie.

Art. 60. 1. Żołnierze zawodowi w służbie stałej otrzymują dla siebie i członków rodziny osobną kwatere stałą w miejscowości, w której pełnią służbę, lub w miejscowości pobliskiej, a w przypadku jej nieprzydzielenia — równoważnik pieniężny na wynajęcie mieszkania lub za rozłąkę z rodziną.

2. Żołnierzom zawodowym w służbie kontraktowej przysługuje dla siebie i członków rodziny prawo do zakwaterowania tymczasowego, a w przypadku braku takich możliwości — równoważnik na wynajęcie mieszkania.

3. Żołnierzom zawodowym w służbie stałej przysługuje równoważnik pieniężny na remont zajmowanej kwatery (mieszkania).

4. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1—3, przysługują na zasadach określonych w ustawie o zakwaterowaniu sił zbrojnych.

Art. 61. 1. Żołnierzom zawodowym i członkom ich rodzin przysługują:

- 1) z zastrzeżeniem pkt 2, bezpłatna wojskowa pomoc lecznicza, a w określonych przypadkach bezpłatna pomoc lecznicza publicznych zakładów opieki zdrowotnej — w zakresie i na warunkach określonych w drodze rozporządzenia przez Ministrów Obrony Narodowej oraz Zdrowia i Opieki Społecznej;
- 2) zaopatrzenie w leki bezpłatnie, za opłatą ryczałtową lub za częściową odpłatnością oraz zaopatrzenie w artykuły sanitarne na zasadach i w zakresie określonych w odrębnej ustawie,
- 3) ulgi przy przejazdach państwowymi środkami komunikacji — w zakresie i na warunkach określonych w drodze rozporządzenia przez Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

2. Za członków rodziny uprawnionych do bezpłatnej pomocy leczniczej oraz do ulg przy przejazdach państwowymi środkami komunikacji uważa się małżonka i dzieci żołnierza odpowiadające warunkom, które zostaną określone w rozporządzeniach wydanych na podstawie ust. 1.

3. Prawo do bezpłatnej pomocy leczniczej może być przyznane również innym osobom pozostającym na utrzymaniu żołnierza — na warunkach, które zostaną określone w rozporządzeniu wydanym na podstawie ust. 1 pkt 1.

Art. 62. 1. Żołnierzowi zawodowemu oraz jego małżonkowi i dzieciom przysługuje prawo do przejazdu na koszt wojska raz w roku do obranej przez uprawnionego miejscowości w kraju i z powrotem.

2. W razie niewykorzystania przysługującego przejazdu na koszt wojska osoba uprawniona otrzymuje zryczałtowany ekwiwalent pieniężny w wysokości odpowiadającej cenie biletu kolejowego na odległość 500 km, z uwzględnieniem rodzaju i klasy pociągu oraz ulgi taryfowej przysługującej według zasad określonych w odrębnych przepisach.

3. Zasady i warunki korzystania z uprawnień, o których mowa w ust. 1 i 2, określa w drodze rozporządzenia Minister Obrony Narodowej.

4. Osobom wymienionym w ust. 1 mogą być przyznane także inne świadczenia socjalno-bytowe, których rodzaj i zakres określa Minister Obrony Narodowej.

Art. 63. Minister Obrony Narodowej może w drodze rozporządzenia ograniczyć uprawnienia określone w art. 59 i 62 w stosunku do żołnierzy zawodowych w służbie stałej, którzy nie wykonują zadań służbowych z powodu udzielenia im urlopów, o których mowa w art. 54 ust. 4, albo przeniesienia ich w stan nieczynny.

Art. 64. 1. Żołnierz zawodowy, który posiada wymagane okresy służby wojskowej, nabywa prawo do zaopatrzenia emerytalnego z tytułu wysługi lat.

2. Żołnierz zawodowy, który stał się inwalidą, otrzymuje zaopatrzenie z tytułu inwalidztwa.

3. W razie śmierci żołnierza członkowie jego rodziny otrzymują zaopatrzenie z tytułu utraty żywiciela.

4. Zasady przyznawania świadczeń wymienionych w ust. 1—3 normują przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin.

Art. 65. Żołnierz zawodowy, który podczas lub w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych w czasie pokoju doznał wskutek wypadku trwałego uszczerbku na zdrowiu, a w razie jego śmierci pozostali po nim członkowie rodziny otrzymują — niezależnie od zaopatrzenia emerytalnego i innych świadczeń — jednorazowe odszkodowanie pieniężne w przypadkach i na zasadach określonych w ustawie o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową.

Art. 66. Uprawnienia i obowiązki żołnierzy zawodowych określa ustawa oraz wydane na jej podstawie rozporządzenia i zarządzenia, a także regulaminy i rozkazy wydane przez Ministra Obrony Narodowej.

Rozdział 5

Publiczna działalność żołnierzy zawodowych

Art. 67. Żołnierzowi zawodowemu przysługują wszelkie prawa obywatelskie do udziału w życiu publicznym, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawach.

Art. 68. 1. W czasie pełnienia zawodowej służby wojskowej żołnierzom nie wolno:

- 1) być członkiem partii politycznej ani stowarzyszenia lub innej organizacji o charakterze politycznym,
- 2) brać udziału w działalności ruchów obywatelskich i innych ugrupowań obywateli o charakterze politycznym,
- 3) brać udziału w zgromadzeniach o charakterze politycznym,
- 4) prowadzić działalności politycznej, w tym rozpowszechniać publikacji dotyczących zagadnień politycznych.

2. Zastrzeżenie określone w ust. 1 pkt 3 nie dotyczy zgromadzeń związanych z wyborami władz państwowych i samorządowych.

3. Z chwilą powołania żołnierza do zawodowej służby wojskowej ustaje jego dotychczasowe członkostwo w partii politycznej albo w stowarzyszeniu lub innej organizacji o charakterze politycznym.

Art. 69. 1. Żołnierz zawodowy jest obowiązany poinformować dowódcę jednostki wojskowej o swojej przynależności do stowarzyszeń i innych organizacji krajowych działających poza wojskiem.

2. Przynależność żołnierza zawodowego do stowarzyszeń i innych organizacji zagranicznych lub międzynarodowych wymaga zezwolenia Ministra Obrony Narodowej lub organów wojskowych przez niego określonych.

Art. 70. 1. Żołnierzom zawodowym nie wolno tworzyć i zrzeszać się w związkach zawodowych. Obowiązkiem Państwa jest zagwarantowanie żołnierzowi zawodowemu godziwych warunków służby i uposażenia.

2. Przepis art. 68 ust. 3 stosuje się odpowiednio do związków zawodowych.

Art. 71. 1. Żołnierz zawodowy może kandydować do Sejmu i Senatu oraz na inne kierownicze stanowiska państwowe obsadzone na podstawie wyboru, a także prowadzić związaną z tym kampanię wyborczą.

2. Na czas trwania kampanii wyborczej, o której mowa w ust. 1, żołnierz zawodowy otrzymuje urlop okolicznościowy.

3. W czasie kampanii wyborczej, o której mowa w ust. 1, żołnierzom zawodowym nie wolno nosić umundurowania oraz odznak i oznak wojskowych.

Art. 72. Żołnierze zawodowi mogą kandydować i wchodzić w skład organów samorządu terytorialnego, z wyjątkiem stanowisk zajmowanych z wyboru przez pracowników samorządowych, a także w skład organów samorządów zawodowych utworzonych na podstawie odrębnych ustaw.

Art. 73. Ograniczenia określone w niniejszym rozdziale nie naruszają, zagwarantowanego odrębnymi ustawami żołnierzom zawodowym, prawa przynależności do kościołów i innych związków wyznaniowych, a także prawa uczestniczenia w czynnościach i obrzędach religijnych, wypełniania obowiązków religijnych i obchodzenia świąt religijnych oraz posiadania i korzystania z przedmiotów potrzebnych do uprawiania kultu i praktyk religijnych na terenie

jednostek wojskowych, na pokładzie okrętów wojennych i wojskowych statków powietrznych oraz poza nimi.

Rozdział 6

Zwolnienie z zawodowej służby wojskowej

Art. 74. 1. Z zawodowej służby wojskowej zwalnia żołnierzy zawodowych Minister Obrony Narodowej lub określony przez niego organ wojskowy.

2. Właściwość organów wojskowych i tryb zwalniania z zawodowej służby wojskowej określa Minister Obrony Narodowej w drodze rozporządzenia.

Art. 75. 1. Żołnierza zawodowego zwalnia się z zawodowej służby wojskowej wskutek:

- 1) utraty obywatelstwa polskiego lub nabycia obywatelstwa innego państwa,
- 2) ustalenia przez wojskową komisję lekarską niezdolności do zawodowej służby wojskowej, z wyjątkiem przypadku, o którym mowa w art. 21 ust. 2 pkt 2,
- 3) osiągnięcia wieku:
 - a) przez podoficera, chorążego i oficera młodszego — 55 lat,
 - b) przez oficera starszego i generała — 60 lat,
 - c) przez żołnierza-kobietę, bez względu na posiadany stopień wojskowy — 50 lat,
- 4) otrzymania dwóch kolejnych opinii służbowych, stwierdzających niewywiązywanie się z obowiązków służbowych,
- 5) upływu czasu służby określonego w kontrakcie, jeżeli nie nastąpi zawarcie kolejnego kontraktu lub powołanie do służby stałej,
- 6) niewyrażenia zgody na wyznaczenie na niższe stanowisko służbowe w przypadku, o którym mowa w art. 37 ust. 2 pkt 1,
- 7) upływu terminu wypowiedzenia stosunku służbowego dokonanego przez żołnierza zawodowego lub organ wojskowy,
- 8) upływu okresu próbnego, jeżeli żołnierz zawodowy lub organ wojskowy skorzystał z uprawnienia określonego w art. 14 ust. 2,
- 9) utraty (pozbawienia) stopnia wojskowego,
- 10) prawomocnego orzeczenia przez sąd kary zakazu wykonywania zawodu żołnierza zawodowego,
- 11) ukarania karą usunięcia z zawodowej służby wojskowej na wniosek sądu honorowego lub w postępowaniu dyscyplinarnym,
- 12) skazania prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne na karę pozbawienia wolności (aresztu wojskowego) bez warunkowego zawieszenia jej wykonania.

2. Żołnierza zawodowego zajmującego stanowisko służbowe profesora zwyczajnego lub profesora nadzwyczajnego zwalnia się z zawodowej służby wojskowej z końcem roku akademickiego, w którym żołnierz ukończył 65 lat życia.

3. Zwolnienie żołnierza zawodowego z zawodowej służby wojskowej w przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt

7, gdy wypowiedzenia dokonał organ wojskowy, nie może nastąpić w okresie obłożnej choroby żołnierza, chyba że od dnia zachorowania upłynęło sześć miesięcy.

4. Jeżeli przemawiają za tym interesy służby, Minister Obrony Narodowej może zatrzymać w zawodowej służbie wojskowej żołnierzy:

- 1) posiadających stopień wojskowy generała,
- 2) posiadających tytuł naukowy lub stopień naukowy doktora habilitowanego,
- 3) zaliczonych do korpusów osobowych medycznego, weterynarii, sprawiedliwości i obsługi prawnej oraz duszpasterstwa

— na wniosek żołnierza lub za jego zgodą, nie dłużej jednak niż do końca roku kalendarzowego, w którym kończy on 65 lat życia.

5. W wyjątkowych, szczególnie uzasadnionych interesach służby przypadkach Minister Obrony Narodowej, na wniosek żołnierza zawodowego, może zatrzymać w zawodowej służbie wojskowej żołnierza zajmującego stanowisko służbowe profesora zwyczajnego lub profesora nadzwyczajnego, nie dłużej jednak niż do końca roku akademickiego, w którym żołnierz ukończył 70 lat życia.

Art. 76. 1. Żołnierza zawodowego można zwolnić z zawodowej służby wojskowej wskutek:

- 1) nabycia prawa do emerytury w pełnej wysokości, określonej w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych,
- 2) nabycia prawa do zaopatrzenia emerytalnego z tytułu wysługi lat i osiągnięcia wieku:
 - a) przez podoficera i chorążego — 50 lat,
 - b) przez oficera młodszego — 40 lat,
 - c) przez majora — 45 lat,
 - d) przez podpułkownika — 50 lat,
 - e) przez pułkownika — 55 lat,
 - f) przez generała — 58 lat,
- 3) wystąpienia żołnierza zawodowego z wnioskiem o zwolnienie w przypadkach określonych w art. 21 ust. 2, jeżeli żołnierz nie skorzystał z uprawnienia określonego w tym przepisie,
- 4) niewyrażenia zgody na wyznaczenie na niższe stanowisko służbowe w przypadku, o którym mowa w art. 36 ust. 4, albo na wyższe, równorzędne lub niższe stanowisko służbowe w przypadku, o którym mowa w art. 37 ust. 2 pkt 2,
- 5) skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę pozbawienia wolności (aresztu wojskowego) w przypadkach nie wymienionych w art. 75 ust. 1 pkt 12,
- 6) prawomocnego ukarania przez organ właściwego samorządu zawodowego karą zawieszenia lub pozbawienia prawa wykonywania zawodu (specjalności zawodowej).

2. Przepisów ust. 1 pkt 1 i 2 nie stosuje się do żołnierzy zawodowych w służbie kontraktowej.

3. Żołnierza zawodowego w służbie stałej, który nabył prawo do zaopatrzenia emerytalnego z tytułu wysługi lat, można zwolnić za jego zgodą z zawodowej służby wojskowej, chociażby nie osiągnął wieku określonego w ust. 1 pkt 2.

4. Zwolnienie żołnierza zawodowego z zawodowej służby wojskowej może nastąpić z urzędu lub na wniosek żołnierza.

Art. 77. 1. Żołnierz zawodowy pełniący służbę stałą w okresie próbnym lub służbę kontraktową w ramach pierwszego kontraktu, niezależnie od przyczyn określonych w art. 75 ust. 1 i art. 76 ust. 1, może być zwolniony z zawodowej służby wojskowej również w razie:

- 1) stwierdzenia w opinii służbowej, wydanej nie wcześniej niż po trzech miesiącach służby, braku przydatności do tej służby,
- 2) niepełnienia obowiązków służbowych z powodu choroby co najmniej przez okres sześciu miesięcy.

2. Zwolnienie z zawodowej służby wojskowej z powodu wymienionego w ust. 1 pkt 1 nie może nastąpić w okresie obłożnej choroby żołnierza, chyba że od dnia zachorowania upłynęło sześć miesięcy albo mimo choroby żołnierz wnosi o zwolnienie.

3. Żołnierza-kobiety nie można zwolnić z zawodowej służby wojskowej w okresie ciąży i w czasie urlopu macierzyńskiego, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 75 ust. 1 pkt 9—12 i w art. 76 ust. 1 pkt 5 oraz w art. 75 ust. 1 pkt 7, gdy wypowiedzenia dokonała kobieta-żołnierz.

Art. 78. 1. Żołnierz zawodowy może w każdym czasie, z zastrzeżeniem art. 79 i art. 80 ust. 1, wypowiedzieć stosunek służbowy zawodowej służby wojskowej bez podawania przyczyny.

2. Dokonanie przez organ wojskowy wypowiedzenia stosunku służbowego może nastąpić, jeżeli jednostka wojskowa, w której żołnierz zawodowy pełni zawodową służbę wojskową, podlega rozformowaniu lub zmniejsza się jej stan etatowy, a brak jest możliwości wyznaczenia go na inne stanowisko służbowe albo gdy żołnierz odmówi przyjęcia innego równorzędnego lub wyższego stanowiska służbowego.

Art. 79. 1. Zwolnienie z zawodowej służby wojskowej żołnierza zawodowego w służbie stałej, który odbył służbę obowiązkową, oraz żołnierza zawodowego w służbie kontraktowej wskutek dokonanego przez nich wypowiedzenia stosunku służbowego, następuje po upływie sześciomiesięcznego terminu wypowiedzenia.

2. Zwolnienie z zawodowej służby wojskowej żołnierza zawodowego w okresie pełnienia służby obowiązkowej wskutek dokonanego przez niego wypowiedzenia stosunku służbowego następuje po upływie dwunastomiesięcznego terminu wypowiedzenia oraz pod warunkiem przekazania do dyspozycji organów wojskowych osobnej kwatery stałej przydzielonej przez te organy i zwrócenia równowartości kosztów, o których mowa w art. 80 ust. 1.

3. Zwolnienie z zawodowej służby wojskowej żołnierza zawodowego w okresie próbnym wskutek dokonanego przez niego wypowiedzenia stosunku służbowego następuje po upływie trzymiesięcznego terminu wypowiedzenia, z zastrzeżeniem art. 14 ust. 2.

4. Zwolnienie z zawodowej służby wojskowej w przypadku określonym w art. 78 ust. 2 następuje po upływie dwunastomiesięcznego terminu wypowiedzenia, z zastrzeżeniem art. 14 ust. 2.

5. Termin wypowiedzenia, o którym mowa w ust. 1—4, biegnie od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym dokonano wypowiedzenia.

Art. 80. 1. Żołnierz zawodowy zwolniony z zawodowej służby wojskowej w okresie pełnienia służby obowiązkowej, o której mowa w art. 12 ust. 1 i 2, z powodu wypowiedzenia stosunku służbowego dokonanego przez żołnierza albo z przyczyn określonych w art. 75 ust. 1 pkt 9—12 lub art. 76 ust. 1 pkt 5 jest obowiązany zwrócić równowartość kosztów zakwaterowania, wyżywienia i umundurowania otrzymanych w czasie studiów lub nauki.

2. Minister Obrony Narodowej w drodze rozporządzenia:

- 1) określa równowartość kosztów, o których mowa w ust. 1, oraz zasady i tryb ich zwracania,
- 2) może określać przypadki, w których żołnierz zawodowy jest zwolniony od obowiązku zwrotu równowartości kosztów, o których mowa w ust. 1.

Art. 81. W razie uchylecia prawomocnego wyroku sądu skazującego żołnierza na karę pozbawienia wolności (aresztu wojskowego), degradację lub obniżenie stopnia wojskowego oraz umorzenia lub warunkowego umorzenia postępowania karnego albo wydania wyroku uniewinniającego, ulegają uchyleniu skutki tych kar, jakie wynikły dla żołnierza z tego skazania. Przywrócenie do zawodowej służby wojskowej następuje jednak na wniosek żołnierza, o ile spełnia on wymogi w zakresie wieku oraz zdolności fizycznej i psychicznej.

Art. 82. W zakresie zwalniania z zawodowej służby wojskowej żołnierzy, których stosunek służbowy lub wykonywanie zawodu unormowane jest w odrębnych przepisach, stosuje się również te przepisy.

Art. 83. Żołnierz zawodowy, który nabył prawo do zaopatrzenia emerytalnego z tytułu wysługi lat, może być w związku ze zwolnieniem z zawodowej służby wojskowej mianowany na kolejny stopień wojskowy, chociażby nie spełniał warunków wymaganych do mianowania.

Art. 84. Żołnierzom zawodowym zwolnionym z zawodowej służby wojskowej przysługuje odprawa, uposażenie oraz inne należności związane ze zwolnieniem z tej służby według zasad określonych w ustawie o uposażeniu żołnierzy.

Art. 85. 1. Żołnierzom zwolnionym z zawodowej służby wojskowej i członkom ich rodzin oraz członkom rodzin pozostałym po żołnierzach zmarłych w czasie pełnienia zawodowej służby wojskowej przysługuje bezpłatna pomoc lecznicza na zasadach przewidzianych dla żołnierzy zawodowych i ich rodzin przez okres jednego roku od dnia zwolnienia żołnierza ze służby lub od dnia jego śmierci. W szczególnych przypadkach Minister Obrony Narodowej lub określony przez niego organ wojskowy może przyznać prawo do korzystania z tej pomocy przez dłuższy okres.

2. Bezpłatna pomoc lecznicza, o której mowa w ust. 1, nie przysługuje żołnierzom zwolnionym z zawodowej służby wojskowej z przyczyn określonych w art. 75 ust. 1 pkt 1, 4 i 9—12, art. 76 ust. 1 pkt 5 oraz art. 77 ust. 1 pkt 1 oraz członkom ich rodzin. Osobom tym przysługuje prawo do pomocy leczniczej publicznych zakładów opieki zdrowotnej na zasadach przewidzianych dla pracowników, z którymi stosunek pracy został rozwiązany, jeżeli nie mają prawa do pomocy leczniczej z innego tytułu.

3. Uprawnienia do bezpłatnej pomocy leczniczej:

- 1) żołnierzy zwolnionych z zawodowej służby wojskowej i członków ich rodzin,
- 2) członków rodzin pozostałych po żołnierzach zmarłych w czasie pełnienia służby

— którzy nabyli prawo do zaopatrzenia emerytalnego przewidzianego w ustawie o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych — określa ta ustawa.

Art. 86. Żołnierzom zwolnionym z zawodowej służby wojskowej i członkom ich rodzin oraz członkom rodzin pozostałym po zmarłych żołnierzach zawodowych przysługuje prawo do osobnej kwatery stałej lub innego mieszkania — na zasadach określonych w ustawie o zakwaterowaniu sił zbrojnych.

Art. 87. Minister Obrony Narodowej określa w drodze rozporządzenia szczegółowe zasady i tryb zwalniania żołnierzy z zawodowej służby wojskowej.

Art. 88. 1. Żołnierze zawodowi zwolnieni z przyczyn określonych w art. 75 ust. 1 pkt 2, 5, 7 i 8 oraz w art. 76 ust. 1 pkt 2 i 3 z zawodowej służby wojskowej pełnionej jako służba stała korzystają z pierwszeństwa w zakresie pośrednictwa pracy.

2. Minister Pracy i Polityki Socjalnej w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady prowadzenia pośrednictwa pracy w stosunku do żołnierzy, o których mowa w ust. 1.

3. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Pracy i Polityki Socjalnej oraz Ministrem Finansów może określać zasady i tryb prowadzenia przez jednostki wojskowe przyuczenia do zawodu lub przekwalifikowania żołnierzy, o których mowa w ust. 1.

4. Skorzystanie przez żołnierza, o którym mowa w ust. 1, z przyuczenia do zawodu lub przekwalifikowania prowadzonego przez jednostki wojskowe nie pozbawia go uprawnień bezrobotnych, określonych w odrębnych ustawach.

Art. 89. Czas pełnienia zawodowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszystkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem.

Art. 90. 1. Żołnierze zwolnieni z zawodowej służby wojskowej podlegają z dniem zwolnienia z tej służby przepisom ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Żołnierzy zwolnionych z zawodowej służby wojskowej w czasie pokoju przenosi się do rezerwy, jeżeli ze względu na wiek podlegają obowiązkowi służby wojskowej i zostali uznani za zdolnych do tej służby. Żołnierze ci mogą używać posiadanych stopni wojskowych z określeniem „w rezerwie”.

3. Żołnierzy zwolnionych z zawodowej służby wojskowej, którzy ze względu na wiek albo stan zdrowia nie podlegają obowiązkowi służby wojskowej, przenosi się w stan spoczynku. Żołnierze ci mogą używać posiadanych stopni wojskowych z określeniem „w stanie spoczynku”.

Rozdział 7

Służba wojskowa kandydatów na żołnierzy zawodowych

Art. 91. 1. Kandydaci na żołnierzy zawodowych pełnią czynną służbę wojskową jako służbę kandydacką.

2. Do służby kandydackiej może być powołany, na podstawie dobrowolnego zgłoszenia, obywatel polski, który posiada odpowiednią zdolność psychiczną i fizyczną do zawodowej służby wojskowej, wiek co najmniej 17 lat i odpowiednie wykształcenie oraz złoży zobowiązanie pełnienia zawodowej służby wojskowej po ukończeniu szkoły.

3. Warunkiem powołania osób, które nie ukończyły 18 lat życia, jest zgoda ich ustawowego opiekuna.

4. Osoby ubiegające się o powołanie do służby kandydackiej mogą być kierowane do wojskowej komisji lekarskiej w celu ustalenia zdolności do czynnej służby wojskowej.

5. Osoby ubiegające się o powołanie do służby kandydackiej kieruje się do komisji poborowych, wzywa do osobistego stawienia się w sprawach związanych z powołaniem oraz powołuje się do czynnej służby wojskowej na zasadach i w trybie określonym w odrębnej ustawie.

6. Minister Obrony Narodowej określa w drodze rozporządzenia szczegółowe zasady, tryb i warunki powoływania do służby kandydackiej.

Art. 92. 1. Osoby powołane do służby kandydackiej stają się żołnierzami w czynnej służbie wojskowej z dniem stawienia się do tej służby.

2. Z dniem stawienia się do służby kandydackiej żołnierze otrzymują bez szczególnego nadania tytuł:

- 1) podchorążego, jeżeli kształcą się w wyższej szkole wojskowej,
- 2) kadeta, jeżeli kształcą się w szkole chorążych zawodowych,
- 3) elewa, jeżeli kształcą się w podoficerskiej szkole zawodowej.

Art. 93. 1. Kandydatów na żołnierzy zawodowych kształci się w szkołach wojskowych. Kandydaci mogą być kierowani na studia lub naukę również do szkół niewojskowych.

2. Kandydaci na żołnierzy zawodowych do służby w orkiestrach wojskowych mogą odbywać naukę w tych orkiestrach.

Art. 94. 1. Szkołami wojskowymi kształcącymi kandydatów na podoficerów i chorążych zawodowych są podoficerskie szkoły zawodowe i szkoły chorążych zawodowych.

2. Szkołami wojskowymi kształcącymi kandydatów na oficerów zawodowych są działające na podstawie odrębnej ustawy wyższe szkoły wojskowe (wyższe szkoły oficerskie i akademie wojskowe).

Art. 95. 1. Podoficerskie szkoły zawodowe, szkoły chorążych zawodowych tworzy, przekształca i znosi Minister Obrony Narodowej.

2. Minister Obrony Narodowej określa organizację szkół wojskowych wymienionych w ust. 1, tytuły przysługujące absolwentom tych szkół oraz wzory dyplomów i świadectw stwierdzających ich ukończenie.

3. Minister Obrony Narodowej ustala programy i czas trwania nauki w szkołach wojskowych wymienionych w ust. 1, organizację szkolenia i składania egzaminów oraz zasady odbywania praktyk.

Art. 96. 1. W szkołach wojskowych wymienionych w art. 95 ust. 1 może być prowadzone również nauczanie

odpowiednio w zakresie zasadniczej lub średniej szkoły zawodowej.

2. W sprawach, o których mowa w art. 95 ust. 2 i 3, związanych z nauczaniem w zakresie zasadniczej lub średniej szkoły zawodowej oraz uzyskiwaniem kwalifikacji wynikających z ukończenia tych szkół Minister Obrony Narodowej działa w porozumieniu z Ministrem Edukacji Narodowej.

Art. 97. Pierwsze dwanaście miesięcy służby kandydackiej słuchaczy wyższej szkoły wojskowej stanowi dla nich okres próbny. Minister Obrony Narodowej określa w drodze rozporządzenia okresy próbne dla słuchaczy szkół chorążych zawodowych i podoficerskich szkół zawodowych.

Art. 98. 1. Stopniami wojskowymi kandydatów na żołnierzy zawodowych są stopnie ustanowione w ustawie o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Osoba powołana do służby kandydackiej otrzymuje bez szczególnego nadania stopień wojskowy szeregowego z dniem stawienia się do tej służby. Nadanie kolejnego stopnia wojskowego następuje w drodze mianowania.

3. Minister Obrony Narodowej określa w drodze rozporządzenia zasady, warunki i tryb mianowania na kolejne stopnie wojskowe kandydatów na żołnierzy zawodowych oraz organy wojskowe właściwe w tych sprawach.

4. Kandydat na żołnierza zawodowego traci stopień wojskowy w razie:

- 1) utraty obywatelstwa polskiego,
- 2) skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę pozbawienia praw publicznych lub degradacji.

Art. 99. 1. Kandydaci na żołnierzy zawodowych otrzymują:

- 1) uposażenie i inne należności pieniężne oraz zakwaterowanie określone odpowiednio w ustawach o uposażeniu żołnierzy i zakwaterowaniu sił zbrojnych,
- 2) wyżywienie, umundurowanie, wyekwipowanie i uzbrojenie; przepis art. 59 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

2. Kandydatom na żołnierzy zawodowych przysługują:

- 1) bezpłatna wojskowa pomoc lecznicza, a w określonych przypadkach bezpłatna pomoc lecznicza publicznych zakładów opieki zdrowotnej — w zakresie i na warunkach określonych w drodze rozporządzenia przez Ministrów Obrony Narodowej oraz Zdrowia i Opieki Społecznej;
- 2) ulgi przy przejazdach państwowymi środkami komunikacji w zakresie i na warunkach określonych w drodze rozporządzenia przez Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

3. Do kandydatów na żołnierzy zawodowych stosuje się odpowiednio art. 64 ust. 2 i 4 oraz art. 65.

Art. 100. Kandydatom na żołnierzy zawodowych oraz członkom ich rodzin przysługują szczególne uprawnienia i ulgi przewidziane w ustawie o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej dla żołnierzy zasadniczej służby wojskowej i członków ich rodzin, z wyjątkiem uprawnień do zasiłków przewidzianych w art. 128 ust. 1 tej ustawy. Należności i opłaty przewidziane w art. 131 ust. 1 pkt 1 powołanej ustawy wypłacają organy wojskowe.

Art. 101. 1. Na naukę do szkół wojskowych kształcących kandydatów na żołnierzy zawodowych oraz do orkiestr wojskowych mogą być przyjęci — za zgodą przedstawiciela ustawowego — również małoletni, którzy nie ukończyli 17 lat życia, posiadający odpowiednią zdolność fizyczną i psychiczną do odbywania nauki w szkołach i orkiestrach wojskowych, jeżeli złożą zobowiązanie do pełnienia zawodowej służby wojskowej po ukończeniu nauki.

2. Małoletni przyjęci na naukę zgodnie z ust. 1 nie są żołnierzami w czynnej służbie wojskowej do czasu ukończenia 17 lat życia. Po ukończeniu 17 lat życia powołuje się ich do służby kandydackiej, jeżeli zostaną uznani za zdolnych do zawodowej służby wojskowej.

3. Minister Obrony Narodowej określa w porozumieniu z Ministrem Zdrowia i Opieki Społecznej w drodze rozporządzenia zasady orzekania o zdolności fizycznej i psychicznej małoletnich do odbywania nauki w szkołach i orkiestrach wojskowych.

4. Minister Obrony Narodowej określa w drodze rozporządzenia warunki przyjmowania małoletnich na naukę do szkół i orkiestr wojskowych oraz prawa, obowiązki i przebieg nauki uczniów nie będących żołnierzami w czynnej służbie wojskowej.

5. Po ukończeniu nauki i mianowaniu kandydata na stopień wojskowy w odpowiednim korpusie powołuje się go do zawodowej służby wojskowej.

Art. 102. 1. Kandydata na żołnierza zawodowego zwalnia się ze służby kandydackiej wskutek:

- 1) utraty obywatelstwa polskiego lub nabycia obywatelstwa innego państwa,
- 2) ustalenia przez wojskową komisję lekarską niezdolności do zawodowej służby wojskowej,
- 3) stwierdzenia w opinii służbowej braku kwalifikacji na żołnierza zawodowego,
- 4) niedostatecznych postępów w nauce.

2. Kandydata na żołnierza zawodowego można zwolnić ze służby kandydackiej na jego wniosek wniesiony w okresie próbnym, a po upływie tego okresu — w przypadku zasługującym na szczególne uwzględnienie.

3. W razie zwolnienia ze służby kandydackiej okres tej służby zalicza się żołnierzowi do czasu trwania zasadniczej służby wojskowej określonej w ustawie o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 103. 1. Kandydata na żołnierza zawodowego wydała się ze służby kandydackiej wskutek:

- 1) skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę pozbawienia wolności (aresztu wojskowego), karę pozbawienia praw publicznych lub karę degradacji;
- 2) popełnienia czynu nie liczącego z honorem i godnością żołnierza;
- 3) zaniedbywania nauki lub innych obowiązków służbowych.

2. Kandydata na żołnierza zawodowego można zwolnić ze służby kandydackiej wskutek skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę obniżenia stopnia wojskowego.

3. Minister Obrony Narodowej lub organ wojskowy przez niego określony może zezwolić na pozostanie żołnierza

w służbie kandydackiej w razie skazania go na karę pozbawienia wolności (w tym również na karę aresztu wojskowego) z warunkowym zawieszeniem jej wykonania.

4. Przepis art. 102 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 104. 1. Kandydatów na żołnierzy zawodowych, którzy ukończyli szkołę wojskową albo studia lub naukę w szkole niewojskowej, mianuje się po ukończeniu nauki (studiów) na stopień wojskowy w odpowiednim korpusie.

2. Słuchacze akademii wojskowych mogą być mianowani na pierwszy stopień wojskowy w korpusie oficerów również przed ukończeniem studiów w przypadkach określonych przez Ministra Obrony Narodowej w drodze rozporządzenia.

Art. 105. 1. Słuchacze szkół wojskowych będący kandydatami na żołnierzy zawodowych mogą być zobowiązani do zwrotu równowartości kosztów wyżywienia, umundurowania i zakwaterowania otrzymanych w czasie studiów lub nauki, w przypadku wydalenia ich ze służby kandydackiej lub zwolnienia ich z tej służby na ich wniosek.

2. O obowiązku zwrotu kosztów, o których mowa w ust. 1, orzeka komendant szkoły wojskowej.

Art. 106. Minister Obrony Narodowej określa w drodze rozporządzenia:

- 1) przebieg służby kandydackiej, zasady i tryb opiniowania kandydatów na żołnierzy zawodowych, ich obowiązki i uprawnienia nie uregulowane w ustawie oraz tryb postępowania związany ze zwalnianiem i wydalaniem ze szkoły wojskowej,
- 2) równowartość kosztów, o których mowa w art. 105 ust. 1, oraz zasady ich zwracania, a także może określać przypadki, w których od słuchacza zwolnionego z czynnej służby wojskowej nie dochodzi się ich zwrotu.

Rozdział 8

Przepisy końcowe

Art. 107. 1. Od decyzji wydanych przez organy wojskowe w sprawach określonych w ustawie żołnierz zawodowy (kandydat na żołnierza zawodowego) może wnieść, w terminie siedmiu dni od daty doręczenia mu decyzji, odwołanie do organu wojskowego wyższego stopnia, a także skargę do sądu administracyjnego — na zasadach określonych w Kodeksie postępowania administracyjnego.

2. Minister Obrony Narodowej określa w drodze rozporządzenia organy wojskowe wyższego stopnia w rozumieniu art. 17 Kodeksu postępowania administracyjnego, właściwe w sprawach określonych w ustawie.

Art. 108. 1. Uprawnienia Ministra Obrony Narodowej przewidziane w ustawie przysługują Ministrowi Spraw Wewnętrznych w stosunku do żołnierzy zawodowych pełniących służbę w podporządkowanych mu jednostkach wojskowych oraz do kandydatów na żołnierzy zawodowych kształconych w nadzorowanych przez niego szkołach.

2. Ministrowie Obrony Narodowej i Spraw Wewnętrznych ustalą, które z uprawnień określonych w ust. 1 będą wykonywane we wzajemnym porozumieniu.